

คำนำ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นงานลิขสิทธิ์ ซึ่งจัดอยู่ในงานประเภทงานวรรณกรรม โดยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์จึงเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันความจำเป็นในการใช้ซอฟต์แวร์ของหน่วยงานต่าง ๆ มีมากขึ้น อาทิ การดำเนินธุรกิจ การดำเนินงานของหน่วยงานราชการ การศึกษา และการศิลปะบันเทิง เป็นต้น ล้วนมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น ภาครัฐเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ซอฟต์แวร์ในการทำงาน ดังนั้นการจัดซื้อซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในองค์กร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมามีส่วนราชการบางหน่วยงานประสบปัญหาการจัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น ไม่ทราบว่าซอฟต์แวร์ที่ซื้อเป็นซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ข้อควรสังเกตในการจัดซื้อและตรวจรับมีสิ่งใดบ้าง นอกจากนี้ การจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์ ส่วนราชการมักจะเข้าใจว่าเป็นสินค้าเหมือนสินค้าทั่วไป แต่สินค้าลิขสิทธิ์มีความพิเศษหรือลักษณะเฉพาะ ดังนั้นการซื้อซอฟต์แวร์ ผู้ซื้อจึงเป็นเจ้าของสิทธิ์แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ส่วนราชการพึงต้องระมัดระวังและควรคำนึงถึงทั้งสิ้น

จากกรณีดังกล่าว กรมทรัพย์สินทางปัญญาและอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ ได้เล็งเห็นและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้จัดทำร่างคู่มือการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์ สำหรับหน่วยงานราชการขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์ที่ไม่ถูกต้องอันเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในราชการ นอกจากนี้ การจัดซื้อซอฟต์แวร์เป็นเรื่องที่ยุ่ยากและต้องมีความรู้ทางเทคนิค เจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ทำการจัดซื้อจึงต้องมีความจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งแนวทางการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์อันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

เนื้อหาของคู่มือนี้มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในลักษณะพื้นฐานให้แก่หน่วยงานราชการในการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์ โดยได้อธิบายถึง การคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์กับกฎหมายลิขสิทธิ์ การจัดซื้อซอฟต์แวร์กับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ความหมายและประเภทของซอฟต์แวร์ คุณลักษณะของซอฟต์แวร์ที่ควรคำนึงถึงในการจัดซื้อ การตรวจรับซอฟต์แวร์ประเภทต่าง ๆ รวมถึงข้อควรคำนึงซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อยในการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์สำหรับหน่วยงานราชการ ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์อันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และก่อให้เกิดความชัดเจนและความสะดวกแก่หน่วยงานราชการ ในการใช้คู่มือฯ ดังกล่าว เป็นแนวทางพิจารณาการจัดซื้อและตรวจรับซอฟต์แวร์สำหรับหน่วยงานราชการต่อไป